

Югозападен университет „Неофит Рилски“
Благоевград
Философски факултет
Катедра „Философски и политически науки“

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Ангелина Мирославова Марковска
за дисертационен труд на докторант **Шмуел Хен Лави**
на тема: „Арабският социализъм“ като идеологическо движение в съвременната
политическа история на Египет
за придобиване на образователна и научна степен „доктор“
Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки
Професионално направление 3.3. Политически науки

Научен ръководител: проф. д-р Борис Манов

Представеният дисертационен труд на докторант Шмуел Хен Лави е посветен на арабския социализъм като идеологическо и политическо явление в новата политическа история на Египет, разгледано през призмата на управлението на Гамал Абдел Насър. Трудът е с обем 159 страници и включва увод, три глави, заключение, научни приноси и списък на публикациите по темата, като е подкрепен от 19 таблици, фигури, диаграми и илюстрации и стъпва върху 92 литературни източника на английски език.

В рамките на моите компетенции и достъпните ми източници не установявам плагиатство в представените за рецензиране материали. Не ми е известно в хода на процедурата да са получавани неанонимни и мотивирани писмени сигнали за установено плагиатство.

След запознаване с дисертацията, автореферата и с предоставените материали по процедурата, изразявам следното становище:

1. Оценка за актуалност и проблемност на темата

Изборът на тема е несъмнено актуален и с добре обоснована научна значимост. Арабският социализъм като идеологическа доктрина, съчетаваща панарабизъм и социалистически принципи, продължава да бъде обект на активен научен дебат относно неговите постижения, ограничения и относимост към по-широкия въпрос за пътищата на модернизация на постколониалните държави. Насочвайки изследователския си интерес към египетския случай в периода на *насъризма*, докторантът засяга проблематика, която запазва своята относимост и днес – ролята на държавата в икономическото развитие, връзката между идеологическа доктрина и политическа практика, както и предизвикателствата пред държавите, избрали самостоятелен път на модернизация. Счита за особено значим факта, че изследването надгражда съществуващата научна литература с предоставяне на интердисциплинарна теоретична рамка, съчетаваща теорията за развиващата се държава, теорията на зависимостта и теорията за демографския преход – комбинация, която позволява многоизмерен прочит на насъристкия експеримент, надхвърлящ традиционните идеологически или геополитически обяснения.

Докторантът е представил и три научни публикации (*на английски език*), свързани с темата на дисертационното изследване, публикувани в научен журнал, индексирани в Web of Science.

2. Структура и съдържание, методология

Структурата на дисертационния труд е логически изградена и следва класическата изследователска рамка – от теоретичните основи на идеологията на „арабския социализъм (глава първа), през нейната институционализация в египетската политическа система (глава втора), до практическото приложение на политиките на арабския социализъм и тяхното въздействие върху египетското общество (глава трета). Тази последователност позволява постепенно и обосновано придвижване от концептуалния анализ към емпиричната проверка на изследователската хипотеза, а заключението успешно синтезира резултатите в поредица от тематично обособени изводи.

Приложената методология съчетава количествени и качествени подходи – анализ на статистически данни от Световната банка и от египетското Министерство на финансите, съпоставени със свидетелства на пътешественици и журналисти от

разглеждания период. Считам този смесен методологически дизайн за резонен, съобразно поставената изследователска цел, доколкото той позволява съпоставка между официалния идеологически дискурс и реалните социално-икономически резултати. Докторантът отбелязва коректно и основното методологическо ограничение на изследването – невъзможността за провеждане на лични интервюта в Египет по обективни причини, което е ясно декларирано и не е за сметка достоверността на труда, а напротив – свидетелства за изследователска добросъвестност.

3. Оценка на научните приноси на докторанта

Приемам формулираните от докторанта научни приноси по същество като основателни и предлагам моя прочит в синтезиран вид:

1) На теоретично равнище дисертацията предлага систематизиран политологичен анализ на доктрината на арабския социализъм и изяснява нейната роля като идеологическа основа на политическото развитие на Египет при Насър, като прецизира понятийния апарат чрез съпоставка между „социализъм“ и „арабски социализъм“.

2) Като най-съществен принос на теоретико-приложно равнище оценявам въвеждането на понятието „демографска компресия“, чрез което докторантът обяснява механизма, по който ускореният демографски растеж системно обезценява постигнатите икономически резултати – аналитичен инструмент с потенциал за приложение и извън разглеждания случай.

3) Заслужава положителна оценка и изводът, че централизираната социалистическа икономическа политика не води автоматично до балансирано териториално развитие, а напротив – задълбочава регионалните различия чрез концентрация на индустрия и инвестиции в Кайро и Александрия, както и констатацията, че недостатъчният управленски и административен капацитет, а не самата национализация, е сред основните ограничители на ефективността на насъристкия модел. Тези изводи са аргументирани чрез конкретни данни и вписват изследването в по-широкия дебат за теорията на развиващата се държава.

4. Критични бележки

Наред с положителната обща оценка, считам за необходимо да отбележа и няколко бележки, които не поставят под съмнение научната стойност на труда, но биха могли да бъдат взети предвид при по-нататъшната работа на докторанта.

Първо, изследователската хипотеза е формулирана в сравнително оценъчен тон (арабският социализъм се определя предварително като „необоснована и вредна“ идеологическа конструкция), което носи известен риск от предпоставена ценностна нагласа преди приключване на емпиричния анализ; по-неутрална формулировка на изходната хипотеза би подчертала по-ясно аналитичната дистанцираност на изследването.

Второ, използването на свидетелства на пътешественици и чуждестранни журналисти като качествен източник е разбираем избор с оглед на посочените ограничения за теренна работа, но подобни свидетелства носят присъщ субективен елемент, който предполага по-подробно експлициране на критериите за подбор и на начина на верифициране на тези сведения.

Трето, в структурно отношение отделни части от трета глава (по-специално подточки 3.4.1–3.4.16) са изградени от значителен брой силно фрагментирани подраздели. Известна по-нататъшна консолидация на изложението би подпомогнала цялостната прегледност на аргументацията.

Библиографската база на дисертацията, наброяваща 92 източника на английски език, е представителна и включва основополагащи трудове за политическото и икономическото развитие на Египет и за арабския социализъм – сред цитираните се открояват класически изследвания като тези на Waterbury (1983), Richards и Waterbury (2008), Cardoso и Faletto (1979), Evans (1995), Todaro (1969), Notestein (1945) и Bernard Lewis (1970), допълнени от статистически и институционални източници – Световната банка и Министерството на финансите на Египет. Тази комбинация от теоретична и емпирична литература осигурява солидна научна основа за изведените изводи. Може би едно добавяне и на арабоезична вторична литература, би могло допълнително да засили убедителността на бъдещи публикации по темата.

5. Заключение

Представеният дисертационен труд на Шмуел Хен Лави фокусира вниманието върху актуална и научно значима тема, като я развива в ясна и логически последователна структура, прилага адекватна на изследователските задачи комбинирана методология и достига до научни приноси с реална стойност за

политологичната наука, и по-специално за изследванията върху идеологиите на развитието в постколониалния свят. Отправените критични бележки имат характер на препоръки за усъвършенстване на бъдещата научна работа на докторанта, а не поставят под съмнение научните качества на труда.

С оглед на изложеното, давам положителна оценка на дисертационния труд и на приложените към него автореферат и научни публикации и предлагам на почитаемото научно жури да присъди на Шмуел Хен Лави образователната и научна степен „доктор по политология” в професионално направление 3.3 Политически науки, научна специалност "Политология".

Дата: 27.07.2026г.

Проф. д-р Ангелина М. Марковска

SOUTH-WEST UNIVERSITY "NEOFIT RILSKI"
BLAGOEVGRAD
Faculty of Philosophy
Department of Philosophy and Political Sciences

STATE OF OPINION

by Prof. Dr. Angelina Miroslavova Markovska
on the dissertation of doctoral candidate **Shmuel Hen Lavi**
on the topic: **"Arab socialism" as an ideological movement in the modern political
history of Egypt**
for the award of the educational and scientific degree "Doctor"
Field of higher education 3. Social, economic, and legal sciences
Professional field: 3. 3. Political sciences
Specialty: Politology

Scientific supervisor: Prof. Dr. Boris Manov

The dissertation submitted by doctoral candidate Shmuel Chen Lavi is devoted to Arab socialism as an ideological and political phenomenon in the modern political history of Egypt, examined through the prism of Gamal Abdel Nasser's rule. The dissertation comprises 159 pages and includes an introduction, three chapters, a conclusion, an account of the scientific contributions, and a list of publications on the topic; it is supported by 19 tables, figures, diagrams and illustrations, and draws upon 92 literature sources in English.

Within the limits of my competence and the sources available to me, I have not identified plagiarism in the materials submitted for review. I am not aware of any non-anonymous, substantiated written complaints regarding plagiarism having been received in the course of the procedure.

Having reviewed the dissertation, the abstract (autoreferat), and the materials provided in connection with the procedure, I express the following opinion:

1. Assessment of the Relevance and Significance of the Topic

The choice of topic is undoubtedly topical and well-grounded in terms of scientific significance. Arab socialism, as an ideological doctrine combining pan-Arabism with socialist principles, remains the subject of active scholarly debate regarding its achievements, limitations, and relevance to the broader question of the paths of modernization pursued by post-colonial states. By directing his research interest toward the Egyptian case during the

period of Nasserism, the doctoral candidate addresses issues that retain their relevance today — the role of the state in economic development, the relationship between ideological doctrine and political practice, and the challenges facing states that have chosen an independent path of modernization. I consider it particularly significant that the study builds upon the existing scholarly literature by offering an interdisciplinary theoretical framework that combines developmental state theory, dependency theory, and demographic transition theory — a combination that allows for a multidimensional reading of the Nasserist experiment that goes beyond traditional ideological or geopolitical explanations.

The doctoral candidate has also presented three scientific publications (in English) related to the topic of the dissertation research, published in a scientific journal indexed in Web of Science.

2. Structure, Content, and Methodology

The structure of the dissertation is logically constructed and follows the classical research framework — from the theoretical foundations of the ideology of "Arab socialism" (Chapter One), through its institutionalization within the Egyptian political system (Chapter Two), to the practical implementation of Arab socialist policies and their impact on Egyptian society (Chapter Three). This sequence allows for a gradual and well-grounded progression from conceptual analysis to the empirical testing of the research hypothesis, and the conclusion successfully synthesizes the results into a series of thematically distinct findings.

The methodology applied combines quantitative and qualitative approaches — analysis of statistical data from the World Bank and the Egyptian Ministry of Finance, compared against the testimony of travelers and journalists from the period under consideration. I consider this mixed methodological design to be reasonable given the stated research aim, insofar as it allows for a comparison between the official ideological discourse and the actual socio-economic outcomes. The doctoral candidate correctly notes the main methodological limitation of the study — the impossibility of conducting personal interviews in Egypt for objective reasons — which is clearly stated and does not detract from the credibility of the work but, on the contrary, attests to the candidate's research integrity.

3. Assessment of the Doctoral Candidate's Scientific Contributions

I accept the scientific contributions formulated by the doctoral candidate as, in essence, well-founded, and I offer my own synthesized reading of them below:

1) At the theoretical level, the dissertation offers a systematized political science analysis of the doctrine of Arab socialism and clarifies its role as the ideological foundation of Egypt's political development under Nasser, refining the conceptual apparatus through a comparison between "socialism" and "Arab socialism."

2) I regard the introduction of the concept of "demographic compression" as the most significant contribution at the theoretical-applied level; through this concept, the doctoral candidate explains the mechanism by which accelerated demographic growth systematically

erodes the economic gains achieved — an analytical tool with potential for application beyond the case under consideration.

3) The finding that centralized socialist economic policy does not automatically lead to balanced territorial development but, on the contrary, deepens regional disparities through the concentration of industry and investment in Cairo and Alexandria also deserves a positive assessment, as does the observation that insufficient managerial and administrative capacity, rather than nationalization itself, is among the main factors limiting the effectiveness of the Nasserist model. These conclusions are substantiated with concrete data and situate the study within the broader debate on developmental state theory.

4. Critical Remarks

Alongside my overall positive assessment, I consider it necessary to note a few remarks that do not call into question the scientific value of the work but might be taken into account in the doctoral candidate's further research.

First, the research hypothesis is formulated in a relatively evaluative tone (Arab socialism is defined in advance as an "unjustified and harmful" ideological construct), which carries a certain risk of a predetermined value judgment prior to the completion of the empirical analysis; a more neutral formulation of the initial hypothesis would more clearly underscore the analytical detachment of the study.

Second, the use of the testimony of travelers and foreign journalists as a qualitative source is an understandable choice given the stated limitations on fieldwork; however, such testimony inherently carries a subjective element, which calls for a more detailed explanation of the criteria for selecting and the method of verifying this information.

Third, in structural terms, certain parts of Chapter Three (in particular subsections 3.4.1–3.4.16) consist of a considerable number of highly fragmented subsections. Further consolidation of the presentation would enhance the overall clarity of the argumentation.

The dissertation's bibliography, comprising 92 sources in English, is representative and includes foundational works on the political and economic development of Egypt and on Arab socialism — among the cited works are classic studies such as those by Waterbury (1983), Richards and Waterbury (2008), Cardoso and Faletto (1979), Evans (1995), Todaro (1969), Notestein (1945), and Bernard Lewis (1970), supplemented by statistical and institutional sources — the World Bank and the Egyptian Ministry of Finance. This combination of theoretical and empirical literature provides a solid scholarly foundation for the conclusions drawn. The inclusion of Arabic-language secondary literature might further strengthen the persuasiveness of future publications on the topic.

5. Conclusion

The dissertation submitted by Shmuel Chen Lavi focuses attention on a topical and scientifically significant subject, develops it within a clear and logically consistent structure, applies a combined methodology appropriate to the research tasks, and arrives at scientific

contributions of genuine value to political science, and in particular to research on ideologies of development in the post-colonial world. The critical remarks made are in the nature of recommendations for the further improvement of the doctoral candidate's future scientific work and do not call into question the scientific merits of the dissertation.

In view of the foregoing, I give a positive assessment of the dissertation, together with the accompanying abstract and scientific publications, and I propose to the esteemed Scientific Jury that Shmuel Chen Lavi be awarded the educational and scientific degree "Doctor of Political Science" in professional field 3.3 Political Sciences, scientific specialty "Political Science."

Date: 27.07.2026

Prof. Dr. Angelina M. Markovska

